

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr. Jana Barillová

Tvorivá dramatika nás baví

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Jana Barillová

Kontakt na autora UZ: ZŠ s MŠ Hrabušice, Hlavná
369, Hrabušice, 05315,
janbari(zav)azet.sk

Názov: **Tvorivá dramatika nás baví**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr.Alena Rerková

ISBN 978-80-565-0491-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Zatúlaný zajačik	4
Bojovníčka.....	5
Scénka.....	6
Cudzie reči.....	7
Ako kocka zapríčinila svadbu.....	8
Plyšový macko.....	9
Prosba dieťaťa.....	10
Prečo zajac nie je kámoš s medved'om.....	12
Glupi ale silni (klapancia).....	14
Povešť o pastierovi.....	15
Miškove učenie.....	16
Ja, Alex prieskumník.....	17

Jana Barillová

Zatúlaný zajačik

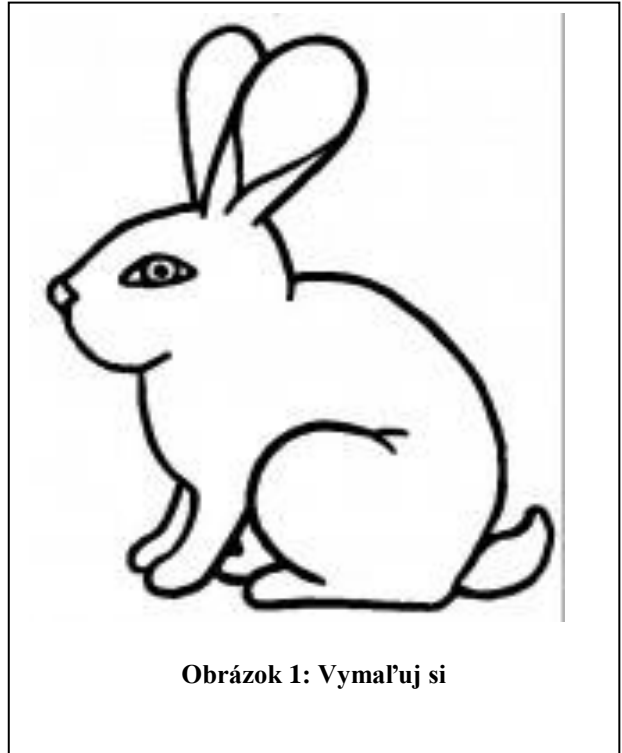
Zajko - skočko, huncút malý,
zatúlal sa do prhľavy.
Blúdil medzi bylinami,
plakal, volal: "Kde si, mami?"

Začula ho sivá myška,
radila mu: „Veľká výška
by sa teraz zišla skrátka.
A že viem byť kamarátka,

pomôžem ti cestu hľadať."
Rozbehla sa myška mladá
po priateľa drozda v lese.
"Ja zajaca neunesiem,"

vraví drozdík. No hneď na to
ukazuje kamarátom
východisko zo zajatia.
S jeho radou sa i vrátia

domov, medzi zajačiky.
Nehovoria o tom s nikým.
O príhode, deťúrence,
svedčia v srsti len pupence.

Obrázok 1: Vymaľuj si

1. Ktoré zvieratká vystupovali v básničke?

.....

.....

2. Ako by mohol príbeh ďalej pokračovať? Vymysli mu pokračovanie:

.....

.....

.....

3. Spočítaj, koľko je v básni slôh?.....

4. Nájdi z básne rýmy:

skrátka -

deťúrence -

zajatia -

myška -

bylinami -

5. Vymysli slová tak, aby sa rýmovali:

les -

mačka -

opica -

zajačik -

Jana Barillová

Bojovníčka

Nastala jar. Slnko hreje
silnejšie, jak v zime.
Dúfa zrnko v chladnej zemi,
že ho tráva prijme

medzi seba do partie,
kde je semien hojne.
"Smiem sa s vami deliť o zem?"
vraví predôstojne.

Zašumí mu bylka zhora:
"Len sa smelo ťahaj
a medzi nás pevne
zarásť dlho nezaváhaj."

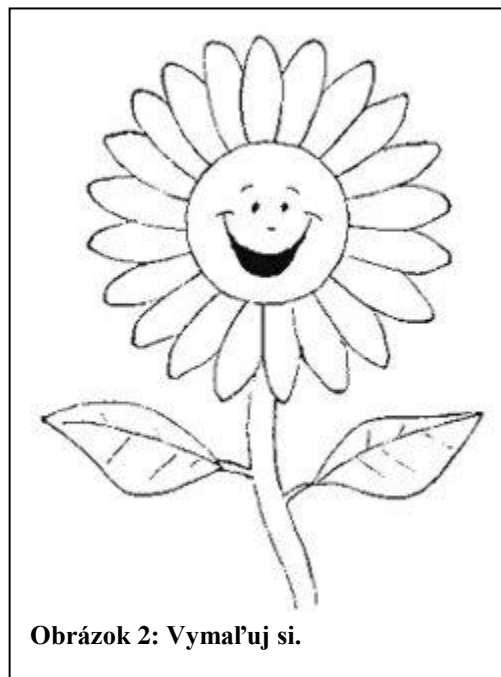
Zahniezdi sa chvíľku v pôde,
pukne šupka v stene
a už skúma jedným očkom,
kam vryje korene.

"Hurá, rastiem, idem k nebu,
kde ma slnko ťahá!"
no odrazu nestačí mu
ukrutná námaha,

hoc sa pučí, trápí, snaží...
Pred zrnkom je kameň!
"Pekne prosím, pust' ma ďalej,
milostivý pane."

Ten však o tom ani počuť
nechce. Veď je pánom.
Posmutnie na chvíľu zrnko,
lúči sa už s ránom,

kedy chcelo uzrieť svetlo
i nádheru sveta.
"Smiem ťa pozvať k sebe dolu?
To sa neodmieta!"

Obrázok 2: Vymaľuj si.

začuje hlas za chrbátom
uplakané semä,
keď sa čosi prudko vrylo
ku nemu do zeme

a zastalo vedľa stebľa,
čo vrástlo pod skalú.
"Ťahaj že sa touto cestou",
dá mu radu malú

fešáčisko krtko Jožko.
"Myslíš?" vraví zrnko
a plazí sa po cestičke
vpravo, vľavo, strmo,

až vylezie k svojmu cieľu.
Jeho púť sa končí.
Vystrie údy, napne listy,
rosu strasie z očí

a díva sa do ďaleka,
kam rozprestrie kvety.
Tak sa skončil príbeh dlhý
kvietka - margaréty.

Zahrajte si v škole scénu na túto básničku:

Obsadenie: rozprávač, zrnko, bylina

krtko, kameň,

Rozprávač: Nastala jar. Slnko hreje
silnejšie, jak v zime.
Dúfa zrnko v chladnej zemi,
že ho tráva prijme

medzi seba do partie,
kde je semien hojne.

Zrnko: "Smiem sa s vami deliť o zem?"
vraví predôstojne.

Rozprávač: Zašumí mu bylka zhora:

Bylka: "Len sa smelo ťahaj
a medzi nás pevne
zarásť dlho nezaváhaj."

Rozprávač: Zahniezdi sa chvíľku v pôde,
pukne šupka v stene
a už skúma jedným očkom,
kam vryje korene.

Zrnko: "Hurá, rastiem, idem k nebu,
kde ma slnko ťahá!"

Rozprávač: no odrazu nestačí mu
ukrutná námaha,

hoc sa pučí, trápí, snaží...
Pred zrnkom je kameň!

Zrnko: "Pekne prosím, pust' ma ďalej,
milostivý pane."

Kameň: *(nič nehovorí, iba krúti hlavou)*

Rozprávač: Ten však o tom ani počuť
nechce. Veď je pánom.
Posmutnie na chvíľu zrnko,
lúči sa už s ránom,

kedy chcelo uzrieť svetlo
i nádheru sveta.

Krtko: "Smiem ťa pozvať k sebe dolu?
To sa neodmieta!"

Rozprávač: začuje hlas za chrbátom
uplakané semä,
keď sa čosi prudko vrylo
ku nemu do zeme

a zastalo vedľa stebľa,
čo vrástlo pod skalú.

Krtko: "Ťahaj že sa touto cestou",

Rozprávač: dá mu radu malú
fešáčisko krtko Jožko.

Zrnko: "Myslíš?"

Rozprávač: vraví zrno
a plazí sa po cestičke
vpravo, vľavo, strmo,

až vylezie k svojmu cieľu.
Jeho púť sa končí.
Vystrie údy, napne listy,
rosu strasie z očí

a díva sa do ďaleka,
kam rozprestrie kvety.
Tak sa skončil príbeh dlhý
kvietka - margaréty

Jana Barillová

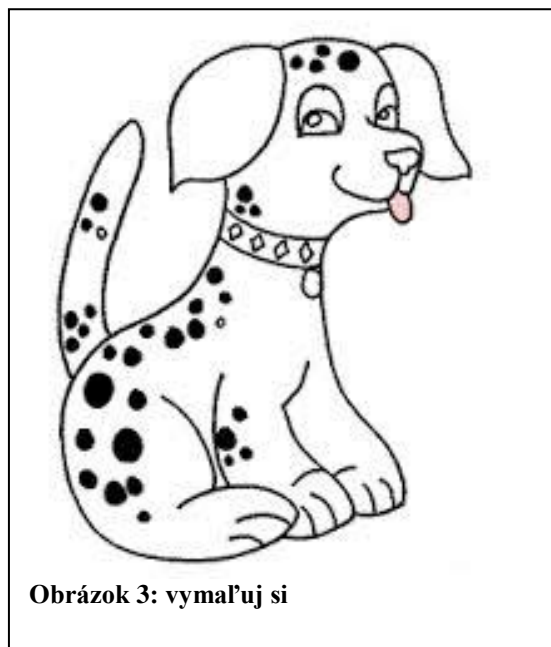
Cudzie reči

Hav, hav", čosi prísne šteká,
pri myšacej diere.
"Kde sa toľko zúrivosti
v tom psíkovi berie?"

hovorí si malá myška
a zvedavo húta,
že sa pozrie, čo sa deje
vonku. Keď spod buka

odrazu ju mačka chňapne.
Už je myška v bruchu!
"Ako dobre sa je učiť
cudzie reči. Juchú!!!"

vraví mačka a mlsne si
oblizuje pyštek.
"S touto fintou veru zhltne
ešte zopár myšiek!"

Obrázok 3: vymaľuj si

1. Bola táto báseň o psíkovi?.....
2. Ovládaš nejakú cudziu reč?.....
3. Prečo je dobré poznať cudzie reči?.....
4. Zahrajte si v triede túto scénu. Aké postavy budú v scénke hrať? Vyroberte si aj rekvizity.
Ktoré to budú?
.....
.....

5. Dopln z básničky rýmy:

6. Vytvor rým k týmto slovám:

Jana Barillová

Ako kocka zapríčinila svadbu

Stratila sa jedna kocka,
zo škatule vypadla,
keď Barborka včera večer
po hre ich tam pokládla,

ale vôbec nezbadala,
že je kocka stratená.
Nepotrebná leží v kúte,
má drevené kolená.

"Pozor, pozor, milé hračky!
Začíname pátranie!"
vyhlasuje na poličke
ten, čo je tiež na hranie,

veľký maco s mašľou žltou
kolo hrdla stočenou.
"Kto ju nájde, ten sa stane
ženou mojou milenou!"

Počula ho medvedica,
už aj schádza z police:
"Už ju vidím! Už ju vidím!
Mám ja šancí tisíce...!"

usmieva sa, keď spod skrine
kocku v labkách vynáša.
"Milé hračky, hotujte sa,
zveme vás do sobáša!"

vraví maco a si mašľu
labou slušne popraví.
Na ten sobáš prišli všetci.
Boli predsa zvedaví.

1. Kto vystupoval v básni?.....
.....

2. Koľko slôh má táto báseň?
.....
.....

3. Doplň z básne rýmy:
stočenou -
popraví -
na hranie -
kolená -
z police -
sobáša -

Nakresli svoju obľúbenú hračku:

4. Ako by mohla báseň pokračovať?
.....
.....

Jana Barillová

Plyšový macko

Nemá labku, bolí ho to,
hoc ľúbil ich veľmi,
sprvu bavil tisíc detí,
teraz leží v dielni.

Plače, slzu utiera si
kožušinou z plyšu,
spomína si, ako deti
na rukách ho kníšu.

Omrzel ich, prišli hračky,
ktoré boli novšie
a dnes leží pohodený,
chýba mu i noštek.

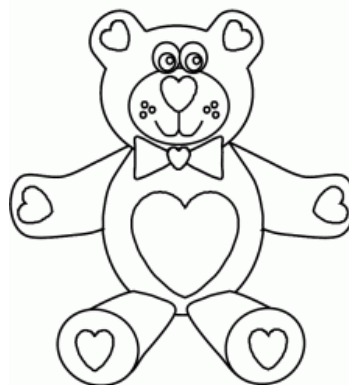
"Prečo nie je spravodlivosť?"
tichučko si smúti.
Človečina dolu schodmi
do dielne sa rúti.

Deduskovi prišlo macka
prenesmierne ľúto,
opravil ho, prišil labku,
stvoril k nemu puto.

Teraz slúži dobrým deťom,
často sa s ním hrajú.
Radujú sa, že v domove
toho macka majú.

Každá hračka, to je našej
minulosti kúsok.
Vážme si, neničme ich,
spravme dobrý skutok.

Koľko detí chudobných je,
chceli by sa hrať....
Ak máš hračku a nechceš ju,
prosím, choď im dať.

1. Páčilo sa ti, ako macko ležal odhodený?.....
2. Ako sa ty staráš o svoje hračky?.....
3. Daroval by si svoju obľúbenú hračku chudobným deťom?.....

4. Koľko slôh má táto báseň?.....

5. Vymysli, ako to mohlo byť ďalej s mackom?
.....
.....
.....

6. Koľko postáv bolo v básni?.....

7. Čo sa ti najviac na tejto básni páčilo?
.....
.....

Jana Barillová

PROSBA dieťaťa

Každý večer pri okienku malá
Zuzka sedáva,
čo si prosí na Vianoce do
nebíčka rozpráva.

„Ach, Ježiško, daj mi, prosím,
nech ma ľúbia rodičia,
k tomu dáky pekný darček, čo
bratovi požičiam.

Celý rok som poslúchala, mám
jednotky v škole, vieš?
Splň mi prosbu, nech sme
zdraví a aj šťastní k tomu tiež.“

Padá sniežik, noc je tichá,
tajná chvíľa nadišla,
žiari stromček, horí
sviečka,.....Ježiško ju vyslyšal.

1. Aké si mal pocity pri čítaní tejto básne?

.....
.....
.....

2. Prečo sa tešíme na Vianoce?

.....
.....
.....

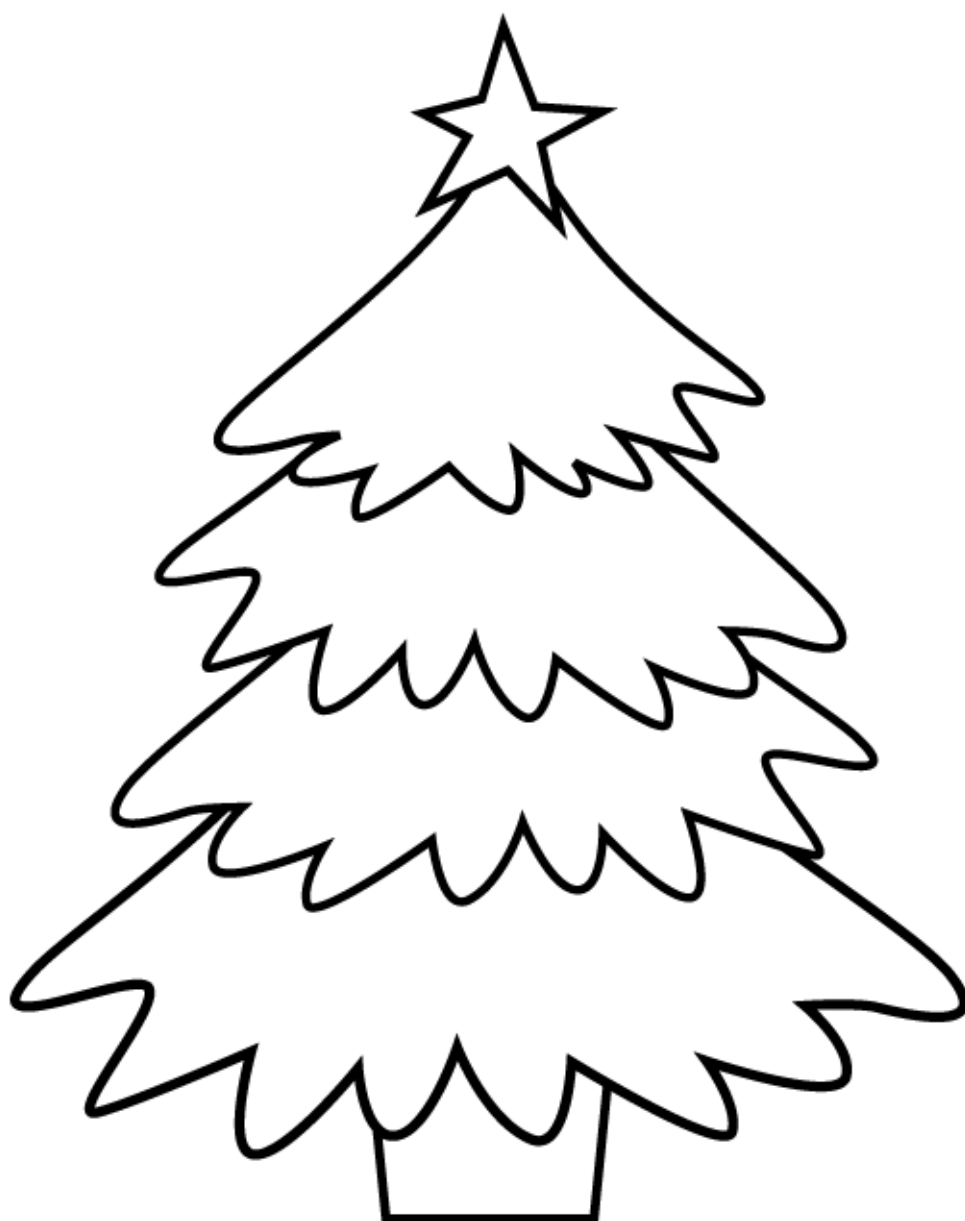
3. Pohľadaj v básni zdobeniny a vypíš ich.

.....
.....
.....

4. Čo si prosíš ty pod stromček?

.....

Vymaľuj si a vyzdob svoj stromček.

Obrázok 4 : Pod stromček nakresli, čo si prosíš od Ježiška.

Jana Barillová

Prečo zajac nie je kámoš s medved'om?

Raz sa zajac na prechádzku vychystal.

Obliekol si teplý kožuch, dal si šál,

na labky si teplé čižmy natiahol,

do koča si sedem myšiek zapriahol.

Ide krásny povoz priamo po lese,

keď tu zrazu čosi zajka unesie.

Zobudí sa omráčený v tichej tme,

po kožúšku, šále, čižmách stopy niet.

Začne strachom plakať, že je zajatý.

"Nerev, zajac, usmrkaný, ušatý!"

Páči sa mi ten tvoj výstroj, pekný je,

pre detičky moje presne pasuje.

Ber sa, keď chceš svoju kožu ešte mať,

bo mne treba deťom obed prichystať."

Naľakal sa zajko, z nory vyskočil,

odvtedy sa pred medved'om radšej skryl.

1. Čo pre teba znamená priateľstvo?

.....
.....
.....

2. Prerozprávaj príbeh a zdôvodni, prečo medveď nie je kamarát so zajacom.

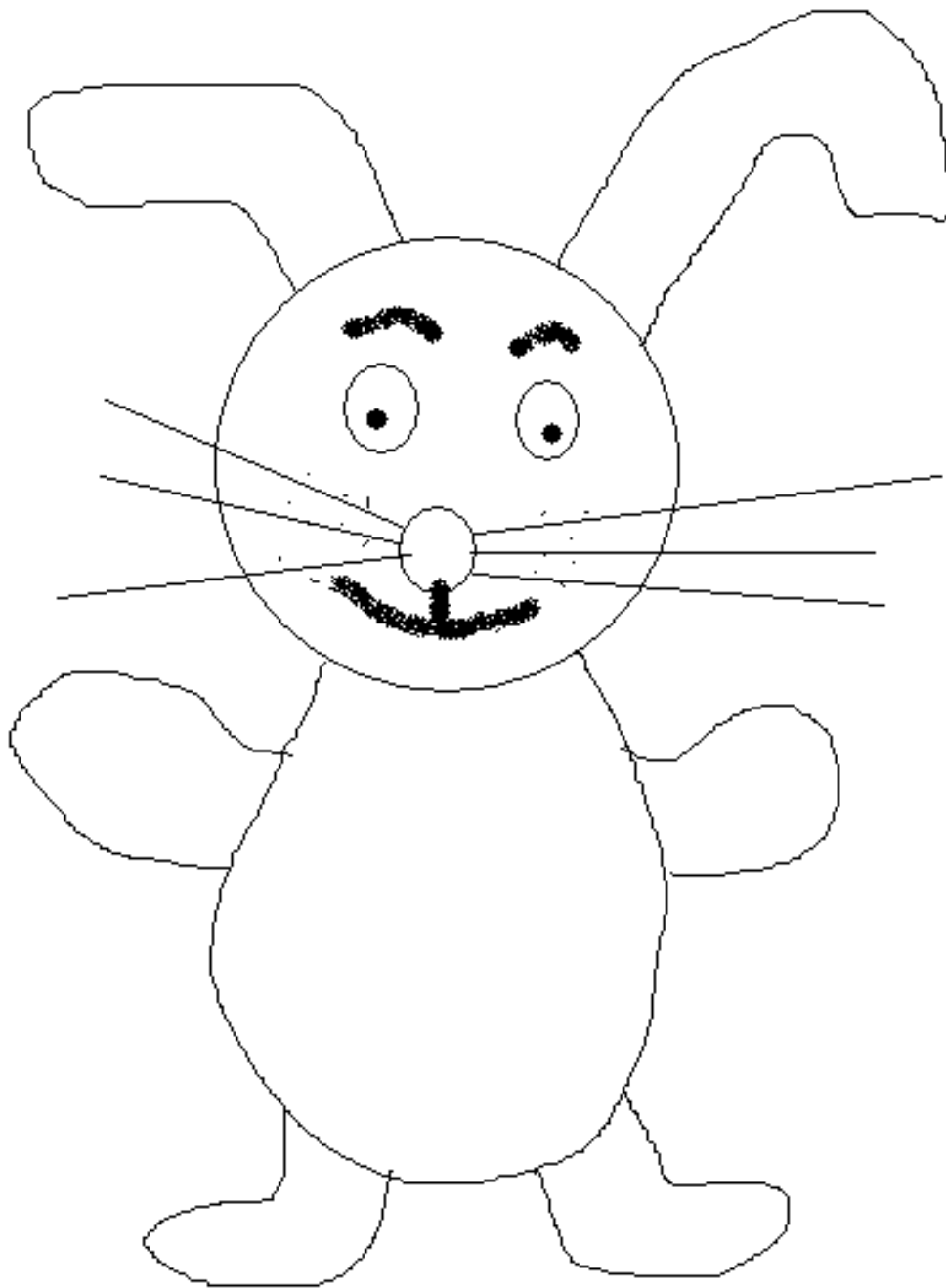
3. Vypíš z básne všetky prídavné mená o zajacovi:.

.....
.....
.....
.....

4. Koľko postáv vystupovalo v básni? Vypíš ich.

.....

Vymaľuj si zajaca.

Obrázok 5. Nakresli zajačikovi všetky veci, ktoré boli spomenuté v básničke .

Glupi, ale silni

Šedza dvojho hlopi v kupe,
co vo vlakoch býva.
Kukaju na sebe ciho,
no....nalada živa.

Jano taki pohodši je,
čoškaj mu je plano.
"Otvorim ja sebe oblok",
hvari zadumano.

I še dzvihnul toto okno
idze otvoríc,
no jak caha, i tak caha,
ma ho poražíc.

Kuka naňho svalnač Ďuri,
sili ma jak boh,
on otvoril veru veľo
takich oblokoch.

A už caha lehulinko
obloček k žemi.
"Naj še pači, mladi pane",
hvari blaženi.

A s vipnutim peršom šeda
nazad na poťah.
"Ta ja slabi, no ne glupi!"
nema Jano strah.

Stane. Idze k dzverom, dze je
dalše cahane.
Utrapene morduje še,
no pocahnuc ne.

Zaš še dzvihne silak Ďuri,
rukav vyharne.
Scahne čoškaj....ľem tak spišča
kolesa čarne.

A škeri še naňho Jano.
Finta to bula!
Tu už idze prísni ujko,
líca naduva:

"Fto to zrobig? Tu še pitam,
co za gluptaka?
Šak toto je, mili pane,
brzda od vlaka!!!"

I šmeje še zaše Jano
blaženim ksichtom.
"Šak som hvarel: Nesom glupi,
hoc poslabši som..."

VEDEL SI, ŽE?

Najrozšírenejším názvom pre slovesnú veršovú tvorbu na východnom Slovensku je klapancia, termín, ktorým naša literárna veda ironicky označuje ťarbavé a neobratné verše.

1. Ako sa ti čítala klapancia? Ľahko? Ťažko?.....
2. Rozumel si všetkým slovám? Ktoré bolo pre teba neznáme?
.....
.....
3. Používajú tvoji rodičia nárečie?
.....
4. Prerozprávaj príbeh.
5. Aké plynie z klapancie ponaučenie?
.....
.....

Jana Barillová

Poveš' o pastierovi

Kde bolo, tam bolo, dávno pradávno,
vraj to bolo v starom hrade Papradno,

žila deva krásna, pyšná, šantivá,
ľúbil ju, kto v jej oči sa zadíval.

Raz sa stalo, verte ľudia milení,
vravel pastier: "S princeznou sa ožením!"

Vraj tiež pozrel do jej oči náhodou.
Lúčil sa už s ovečkami, slobodou.

Deva o tom nemala ni potuchy,
predsa pastier opýtal sa mladuchy:

"Vezmeš si ma, krásna deva spanilá?
Odkedy som na teba sa poďíval,

milujem ťa, za les, za svet, za hory.
A či pre mňa svoje srdce otvoríš?"

"Čože? Pastier? Ako si sa odvážil?!
Pravý rytier kvôli mne aj meč tasil,

pytačov som mala silných, bohatých,
nevybrala som žiadneho ale z nich.

Vari teba, chudobného, mám ja chcieť?
Do žalára zavrite ho, stráže, hneď!"

I tak bolo. Pastier žalár obýval,
sklamany bol, na ovečky spomínal.

Chlap by nemal plakať, tak sa hovorí,
no pastiera slza smútku pokorí.

A jak mu tak po líci už letela,
zmenila sa na malého anjela.

"Neplač, pastier, spravím zázrak, to si píš!
S krásnou devou sa ty ozaj oženiš."

Princeznej sa prisnil anjel belasý
a takto jej v tom sne smelo prehlásil:

"Na svete len jeden hoden teba je,
čo ťa ozaj pravou láskou miluje.

V žalári je krásny junák zavretý,
len s ním budeš ozaj šťastná naveky. "

Vzbudila sa deva ráno strápená,
utekala do žalára - podzemia.

"Milujem ťa, napriek tvojej chudobe,
vezmem si ťa v zdraví, šťastí, chorobe..."

Tak sa stalo. Sen sa udial do bodky.
Anjel splnil pranie chlapca - sirôtky.

Žili šťastne, vždy ich láska držala.
Tak spomína povest' hradu na skalách....

VEDEL SI, ŽE?

Poveš' je nie veľmi dlhý žáner prozaickej epiky, ktorý spravidla spracúva historickú tematiku voľne, v rozpore s historickou skutočnosťou, s pútavým dejom.

1. Prerozprávaj voľne zveršovanú povest'.
2. Ako sa cítil pastier, ktorého uväznili do podzemia? Čo by si robil na jeho mieste?

.....
.....

3. Pohl'adaj dojímavú časť príbehu a napíš ju.

.....
.....
.....

Miškove učenie

Štvrták Miško
sedí s knižkou.
Bludne do nej pozerá,
nevie, čo s ňou robiť má.

Knižka, to je beťarica,
mnohým deťom nepáči sa.
Je pre ne sťa strašidlo
plné slabík, viet a slov.

Jedného dňa veru tak,
vyhlásila knižka štrajk:
"Ja už nikdy pri Miškovi
svoje stránky neotvorím."

Za pár dní však milý Miško
morduje sa opäť s knižkou.
Za úlohu dostal v škole
čítať nielen vety holé,

ba aj vety rozvité,
nie pre Miška ušité.
Neviedlo to ale nikam,
na knihu si začal zvykať.

Veď bez kníh, a je ich dost',
je nulová budúcnosť.
Učiť sa on veru musí,
keď chce svoju hlavu "brúsiť".

VEDEL SI, ŽE?

Personifikácia alebo zosobňovanie je obrazné pomenovanie, ktoré vzniká prenášaním ľudských vlastností na neživé predmety.

1. Nájdi v básni personifikáciu.

.....
.....

2. Načo potrebujeme knihy?

.....
.....
.....

3. Napíš, ktorá je tvoja najobľúbenejšia kniha a prečo?

.....
.....
.....

Vonku bolo príjemne. Mamka kráčala krokom, ja som vedľa nej šliapal do pedálov bicykla, ktorý som dostal len nedávno od starej mamy a starého otca na narodeniny. No moje piate narodeniny! Som ja ale chlap! A aby som to dokázal, oprel som sa viac do pedálov.

„Alex! Nechod' rýchlo!“

Počul som to. Ale, ako inak by som mohol dokázať, že som silák a vytrvalec? Tak som „pedáloval“ ďalej. Po chodníku.

Fúúúúúha. Som fakt dobrý! Mamka za mnou nestíha! Potešil som sa, keď som sa na chvíľu obzrel dozadu, ako som na tom.

„Alex, stoj!“

I teraz som počul. Ale je to super, som dobrý! Ba najlepší! Ako ocko. A čo keby som to skúsil ako dospelák? Ako ocko, keď sa rúti autom po ceste. To musí byť ale úžasný pocit. To musím vyskúšať! Idem! Využil som príležitosť, keď sa mi v zábradlí popri chodníku naskytl voľný priestor a zabočil som na vozovku.

„Pre pána kráľa!!! Alex! Stoj! Stoooooj!“ ozaj, teraz už mamka kričala. A rozbehla sa za mnou. Vôbec nevyzerala, že sa z toho teší.

Tak teda dobre. Zastavím. Ale ako vedel i ujo šofér, že chcem zastaviť, to teda neviem? Iba som počul pišťanie bŕzd a keď som sa otočil, hľadel som do tváre nahnevaného uja šoféra, ktorý si niečo hundral popod nos. A bol pri mne tak blízko. I auto bolo blízko. Veď som sa ho mohol dotknúť prstami. Uf, ako presne som si to vymeral. Som ja ale šikovný!

„Alex! To čo si mi urobil? Veď ťa skoro zrazilo auto!!!“ dobiehala ku mne mamka a riadne fučala. Ako parná lokomotíva. Veď teda brucho mala fakt ako vagón....

Domov sme dorazili obaja unavení. Ja z bicykovania a mamka asi aj z toho, že pod jednou pazuchou niesla mňa a pod druhou moje „vozidlo“.

„To bol ale super zážitok! Išiel som po ceste, tak ako jazdiš ty, oci,“ vykladal som mu o jazde po vozovke, keď ma prišiel pred spaním prikryť. Mamka dnes neprišla ani do detskej izby. Ležala. Asi som jej spravil poriadny športový deň s tým behaním.

„Vieš, Alex. Mamička pôjde možno do pôrodnice, lebo si jej dnes vyviedol poriadnu neplechu. A nahnal si nám obom strach. Už nikdy viac nesmieš sám vojsť na cestu. A najmä plnú áut. Jasné?“

Naozaj. Celkom som zabudol. Tuším mi pred pár dňami mamka spomínala čosi o súrodencovi. Asi som na to zabudol. No, ale hlavne, že je všetko v poriadku. Spokojne som zaspal.

„Mami? A ako sa dostane z tvojho bruška dieťaťko von?“ začalo ma zaujímať od toho dňa, ako som si začal uvedomovať skutočnosť, že moja mamka nie je tučná od prejedania sa sladkosťami, ale od toho, že má v brušku bábätko.

1. Prečítal si si príbeh o Alexovi? Čo myslíš, konal Alex správne?

.....
.....

2. Ako sa máme správať k dospelým?

.....

3. Ako mohol tento príbeh pokračovať? Vymysli a napíš pokračovanie.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nakresli, ako si predstavuješ Alexa .